

ABD'nin Müslüman Kardeşlere Dönük Olası Bir Yasağının Bölgesel Etkileri

Courtney Freer

Özet: ABD Başkanı Donald Trump yönetiminden bazı isimler, Müslüman Kardeşlere dönük ve grubun, bazı şiddet yanlısı cihatçı örgütler ile arasındaki sözüm ona bağlarına dair endişelerini dile getirmişlerdir. Öncesinde ise Trump'ın başkanlık koltuğuna oturduğu Ocak 2017 başlarında, Müslüman Kardeşlerin “terör örgütü” olarak ilan edilmesini sağlayacak bir yasanın veya başkanlık kararnamesinin elinin kulağında olduğuna dair spekülasyonlar son derece yaygınlaşmıştı. Henüz için ne söz konusu yasa ne de başkanlık kararnamesi çıkmamış olsa da Trump yönetimi; hem Körfez İşbirliği Teşkilatı (KİK) içerisinde yaşanan krizin ardından bölgedeki ittifak cephelerinin konsolide olması sebebiyle hem de şahin kadronun emektarlarından biri olarak yakın zamanda göreve getirilen Ulusal Güvenlik Danışmanı (nam-ı diğer John Bolton) olası bir etkisi ile birlikte Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile olan ittifakını güçlendirmek için mevcut yaklaşımını Müslüman Kardeşlere dair kaygıların yeniden artmasını beraberinde getirecek şekilde değiştirebilir. Söz konusu yaklaşımın değişmesiyle birlikte, daha önce atılmamış adımların atılmasının ise hem iç politikada hem de bölgesel ittifak eksenlerinde ciddi bir etkisinin olacağı açıktır.

Müslüman Kardeşler

Müslüman Kardeşler, ilk olarak 1928 yılında Mısır'da, esasında bir öğretmen olan Hasan el-Benna önderliğinde kurulmuştur ve kendisini Mısır toplumunun İslamlaşmasına vakfeden ilk toplumsal hareket olarak kabul edilmektedir. Grup, esas olarak toplumsal faaliyetler gerçekleştirmeyi ve sosyal politikalarda belli reformların yapılması gerekliliğine odaklanmıştır. Ancak grubun iç tüzüğü, aktif politikaya katılımı yasaklamış ve bu durum 1934 yılına kadar da devam etmiştir. Grubun böyle bir arka plâna sahip olması ise kat'i surette Benna'nın apolitik bir fikir dünyasına sahip olduğu anlamı taşımamaktadır. Bu noktada Benna, Müslüman Kardeşlerin ancak toplumun yeniden İslamlaşmasından sonra iktidara gelmesi gerektiğine ve bir bakıma, “tedrici İslamlaşmanın” Müslüman Kardeşlerin ideolojisini demokrasi ile yarışabilir bir hâle getireceğine inanmaktaydı.

Başkaca akademisyenlerin de belirttiği gibi, Müslüman Kardeşlerin ideolojisinin buyurgan ya da totaliter bir mahiyette olmamasından ötürü grubun dünyanın farklı yerlerine dağılmış kollarının her biri birbirinden farklı ajandaları benimsemiştir. Tam da bu sebeple yani Müslüman Kardeşlerin birbirinden farklı örgütlerden oluşan kendine özgü yapısının, bu grubu “yasaklamanın” anlamsız olduğunu ve Will McCants ile Benjamin Wittes'in de

belirttikleri gibi bunun, adeta bir ideolojiyi tümünden yasaklamakla eşdeğer bir hamle olacağını göstermektedir [1]. Müslüman Kardeşler örneğinde küresel çapta uygulanan bir ortak ideoloji hattından söz etmek mümkün değildir zira farklı ulusal bağlamlara göre grup içi farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Hülasa; grubun ulus-aşırı yapısı, daha ziyade otonom ve ülke bazlı kollardan müteşekkil bir ağ görüntüsü taşımaktadır.

Her bir Müslüman Kardeşler kolu arasında zayıf kurumsal bağlar mevcuttur ki bu durum da grubun ulus-aşırı yapısını sorgulanır hâle getirmektedir. Her ne kadar bireyler düzeyinde bağlar mevcut olsa da uluslararası anlamda grup, kendi içerisinde geniş ölçüde farklılıklar arz eden bir yapı durumundadır. Müslüman Kardeşlere bağlı çeşitli kollardan ajandalarına baktığımızda ise genel anlamda ideolojik bir benzerlik olsa dahi bu grupların siyasal önceliklerinin ne derece farklılaşabildiğini görmek mümkündür. Kısacası -Leiken ve Brooke'un kısa ve öz bir biçimde ortaya koyduğu gibi- "günümüzde siyasal İslam [...] etkili bir şekilde ulusallaştırılmıştır." [2]

Müslüman Kardeşlerin o heybetli uluslararası organizasyonu esasında kendi üyelerini nadiren bir araya getirebilen, son derece esnek ve kırılğan bir koalisyondur. Grubun uluslararası alandaki bu yetersizliği, ulusal ölçekte otonomi ve yerel koşullara adapte olabilmeye özellikleri sayesinde yerel düzeyde başarı üretmesinin de bir bakıma sonucudur. Müslüman Kardeşlere bağlı organizasyonları uluslararası anlamda birbirine bağlayan ideolojik bağlar, her bir organizasyona şekil veren yerel önceliklere tabi durumdadır [3].

Uluslararası organizasyon namına

Tam da bu sebeple, yani Müslüman Kardeşlerin birbirinden farklı örgütlerden oluşan kendine özgü yapısı sebebiyle, bu grubu "yasaklamanın" anlamsız olduğu ve Will McCants ile Benjamin Wittes'in de belirttikleri gibi bunun, adeta bir ideolojiyi tümünden yasaklamakla eşdeğer bir hamle olacağı görülmektedir

varlığını sürdürmeye devam Müslüman Kardeşler yapısı son yıllarda, bilhassa Kahire'deki ilk seçilmiş Müslüman Kardeşler hükümetinin 2013 yılında devrilmesinden sonra daha da dağınık bir hâl üzere olmuştur. O zamandan bu yana Müslüman Kardeşler bir örgüt olarak son derece düşmanlaştırılmış ve uluslararası terörizm ile geniş bir çapta ilişkilendirilmiştir. Hatta öyle ki, Yemen'deki grupların yanı sıra Fas ve Tunus'taki Müslüman Kardeşlere bağlı gruplar ve Hamas açık bir şekilde Müslüman Kardeşlerin ulus-aşırı yapısından bağımsız olduklarını ilân etmek durumunda kalmışlardır. Örneğin, Tunus'taki bir Müslüman Kardeşler kolu, bundan böyle kendisini "Müslüman demokratlar" olarak tanımlamaktadır.

Trump'ın Müslüman Kardeşler Yasağı: Ne Kadar Olası?

Başkan Donald Trump, Müslüman Kardeşleri terörist bir örgüt olarak tanıyabileceğini aralıklarla da olsa dışı vurmakta ve böyle bir hamle de bilhassa kendi partisi içerisindeki birçokları tarafından destek görmektedir. Tam da bu desteğin bir göstergesi olarak Ocak 2017'de Senatör Ted Cruz, Kongre Üyesi Michael McCaul ve Mario Diaz-Balart, Temsilciler Meclisi ve Senato'ya Müslüman Kardeşlerin Terörist Örgüt Olarak Tanınması Yasa Taslağı'nı taşımış ve ya bu yasanın 60 gün içerisinde senatodan geçmesini ya da geçmemesi durumunda neden geçmediğinin açıklanmasını istemişlerdir [4]. Dahası Cruz, kendisine ait bir internet sitesinde kaleme aldığı yazıda,

Müslüman Kardeşleri “Batı’yı yok etme misyonu taşıyan şiddet yanlısı İslamcı bir ideolojiye” sahip bir grup olarak tarif etmektedir [5]. Cumhuriyetçilerin liderlik ettiği Temsilciler Meclisi Yargı Komitesi, Diaz-Balart tarafından sunulan benzer bir yasa taslağının geçmesi yönünde oy kullanmış ancak bu taslak hiçbir zaman kanunlaşmamıştır. Şu da not edilmelidir ki Trump Yönetimi, Kongre’yi bypass edip Müslüman Kardeşleri yasaklayacak bir başkanlık kararnamesi yayımlayabilirdi ancak şimdiye dek ne böyle bir kararname ne de yasama organının yukarıda bahsedilen yönde girişimleri neticeye bağlanmamıştır [6]. Ocak 2017 tarihli bir Merkezi İstihbarat Ajansı (CIA) raporu da bu duruma ışık tutmaktadır: “ABD’nin Müslüman Kardeşleri terörist bir örgüt olarak tanıması muhtemelen grubun liderlerinin şiddet karşıtı argümanlarını zayıflatacak ve Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) ile El Kaide’ye taraftar kazanması için -bilhassa da ABD’nin çıkarlarına ters düşen karşı saldırılar için- elverişli bir zemin oluşturacaktır.” [7]

Ocak 2017 tarihli bir Merkezi İstihbarat Ajansı (CIA) raporu da bu duruma ışık tutmaktadır: “ABD’nin Müslüman Kardeşleri terörist bir örgüt olarak tanıması muhtemelen grubun liderlerinin şiddet karşıtı argümanlarını zayıflatacak ve Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) ile El Kaide’ye taraftar kazanması için -bilhassa da ABD’nin çıkarlarına ters düşen karşı saldırılar için- elverişli bir zemin oluşturacaktır

Ocak 2018’de Bloomberg’de yayımlanan bir yazı, Müslüman Kardeşlerin genel olarak yasaklanmasına dair girişimlerin esasında “durdurulduğunu” ve yönetimin böyle bir genel yasak yerine grubun şiddet taraftarı uzantılarını yasaklama yoluna gidebileceğini belirtmiştir [8]. Ulusal Güvenlik Danışmanı H.R. McMaster, Aralık

2017’de yaptığı bir açıklamada şunları kaydetmiştir: “Gruba bağlı her örgütü kendi bağlamında değerlendiriyoruz, çünkü grup monolitik ya da homojen bir yapıda değil.” [9] Müslüman Kardeşlere bağlı hangi grupların şiddet yanlısı addedileceği hususu ise tam olarak netlik kazanmış değildir, zira Müslüman Kardeşler 1969 yılı gibi erken bir tarihte, daha önce üyeleri olan ve Batı’ya karşı şiddet yöntemlerini de içeren cihatçı duruşu benimseyen Seyyid Kutub’un hapse atılmasından sonra, bir bütün olarak şiddeti reddetmiştir. O dönemin Müslüman Kardeşler Mürşidi olan Hasan el Hudeybi, 1969 tarihli “Tebliğciyiz, Yargıç Değil” isimli kitabında, “Seyyid Kutub’un Müslüman Kardeşleri değil, sadece kendisini temsil ettiğini” açıkça yazmıştır [10]. Grup (artık ne boyutta yekpare bir organizasyon olarak düşünülebileceği tartışmalı olsa da) o dönemden bu yana şiddete başvurmayı reddetmiş ve dikkat çekici bir şekilde, Mısır’da şiddete maruz kaldığı dönemlerde dahi bu tutumunu sürdürmüştür.

Trump yönetimi içerisinde Müslüman Kardeşlere yönelik hepten olumsuz bir yaklaşımın sergilenmesini savunmayan sesler olsa da, McMaster gibi Beyaz Saray’a sonradan gelen isimlerin bu noktada söz konusu cılız sesin sahipleri ile hemfikir olduklarını söylemek güçtür. ABD’nin Birleşmiş Milletler (BM) nezdindeki eski Büyükelçisi ve Gatestone Enstitüsü’nün eski başkanı olan ve Nisan 2018’de McMaster’ın yerine Ulusal Güvenlik Danışmanlığına getirilen John Bolton, genel olarak Müslüman karşıtı bir isim olarak düşünülmektedir ve “Katar ve Türkiye: Körfez’deki Zehirli İttifak” gibi son yazılarının yanı sıra “Müslümanların kitlesel tecavüzlerde bulunan gangsterleriyle” İngiltere’yi bir “İslamcı koloniye” çevirdiğini iddia eden hikâyeler yayımlamış bir isimdir

[11]. Bolton'un bu eğilimi, Müslüman Kardeşlere karşı alınacak siyasi kararlarda etkisini gösterebilir.

Trump yönetimi içerisinde Müslüman Kardeşlere yönelik hepten olumsuz bir yaklaşımın sergilenmesini savunmayan sesler olsa da, McMaster gibi Beyaz Saray'a sonradan gelen isimlerin bu noktada söz konusu cılız sesin sahipleri ile hemfikir olduklarını söylemek güçtür

Başkan Trump, Haziran 2018'de Fred Fleitz'ı Ulusal Güvenlik Konseyi'nin başına atamıştır. Fleitz, 2015 yılında çıkan "Güvenli Özgürlük Stratejisi: Küresel Cihat Hareketine Karşı Zafer Kazanmak için Bir Plân" kitabının 16 eş yazarından birisidir. Bu kitapta, "Müslüman Kardeşlerin Batı medeniyetini içeriden çökertmeye dair gizli plânlar içerisinde olduğu" iddia edilmektedir [12]. Bunun yanı sıra kitapta, Amerika'daki camilerin % 80'inin "şiddet yanlısı cihadi" savunduğu da ortaya atılmaktadır [13]. Her ne kadar Fleitz bu beyanların artık kendi fikirlerini yansıtmadığını belirtmiş olsa da bu kitapta yazdıkları, İslamcılığın farklı fraksiyonlarına dair derinlikli bir anlayışa sahip olmadığını da su yüzüne çıkarmıştır.

Nisan 2018'de Rex Tillerson'ın Mike Pompeo ile değiştirilmesi de Müslüman Kardeşlere ve genel olarak İslamcı gruplara yönelik Amerikan politikasını etkileyebilir. Pompeo, Müslüman Kardeşlerin terörist bir örgüt olarak tanınması için daha önce bazı girişimlerde bulunmuş bir isimdir [14]. Ayrıca kendisi, Boston Maratonu saldırısının hemen ardından "Amerika'daki İslami liderlerin terörizm faaliyetlerinin birer suç ortağı" olduğu yönünde beyanatlarda bulunmuştur [15].

Trump yönetimindeki değişikliklerin yanı sıra, Katar'a karşı Bahreyn, Mısır,

Suudi Arabistan ve BAE'nin cephe alması yönündeki son bölgesel gelişmeler neticesinde söz konusu dörtlü, Katar'ın Müslüman Kardeşlerle sahip olduğunu iddia ettikleri bağları, Amerikan politikasını değiştirecek bir dayanak noktası olarak kullanabilir ve böyle bir adım atmaları durumunda Washington'da kendilerine arka çıkacak hazır kıta bekleyen müttefikler mevcuttur. Suudi Arabistan'ın ABD eski Büyükelçisi olan Nawaf Obaid, Ağustos 2018'de Foreign Policy'de yayımlanan yazısında, Katar'ın Müslüman Kardeşler ile olan bağlarının İran ile olan bağlarından daha tehlikeli olduğunu belirtmiştir [16]. Temmuz 2018'de Guardian, Trump'ın danışmanlarının Körfez ülkelerinin liderlerini gelecek sonbaharda Washington'da, Müslüman Kardeşler meselesinin de masaya yatırılacağı bir zirveye çağırmasını umduğunu yazmıştır [17]. Ayrıca BAE Dışişleri Bakanı Enver Gargaş, Temmuz ayında İngiliz Muhafazakâr Partisi bağlantılı bir düşünce kuruluşu olan Policy Exchange'de yaptığı bir konuşmada, "Müslüman Kardeşlerin cihatçı ideolojinin her türüne bir geçit işlevi gördüğünü" belirtmiş ve BAE, Suudi Arabistan ve Mısır hükümetlerince ileri sürüldüğü şekilde, Müslüman Kardeşlerin cihatçı gruplarla bir bütün olduğu iddiasını öne çıkarmıştır [18].

Olası Bir Yasağın Bölgesel Etkileri

Eğer Trump yönetimi Müslüman Kardeşler ile bağlantılı grupları yasaklama kararını alırsa, bu noktada hiç şüphesiz Hamas, en olası hedefin başını çekecektir. Yürütülen politikalarda böyle bir değişikliğe gidilmesi ise Halid Meşal tarafından Doha'da sunulan ve Hamas'ın imajını yumuşatmayı hedefleyen yeni politika belgesinin ciddi bir şekilde göz ardı edilmesi anlamına gelecektir. Bu belgeye göre Hamas, Müslüman Kardeşlere "fikri düzeyde" bir bağlılık gösterse de

“bağımsız bir Filistin örgütü” olarak faaliyet göstermeye devam etmektedir [19]. Belge ayrıca, 1967 sınırlarına tabi bir Filistin devletinin kabul edildiğini ancak Hamas'ın İsrail'e ve İsrail'in Filistin'in var olma hakkını reddine karşı silahlı direniş hakkının mahfuz tutulduğunu da belirtmektedir.

Başkan Trump'ın Aralık 2017'de ABD Büyükelçiliğini Tel Aviv'den Kudüs'e taşıma kararı (Mayıs 2018'de bu devir tamamlanmıştır) neticesi ile birlikte düşünüldüğünde, Trump'ın Filistin ve Filistinlilerin haklarını önemseydiğini söylemek güçtür. Her ne kadar Hamas'ın sözde “yüzyılın plânında” Trump'ın potansiyel ortağı olabileceğine dair söylentiler dolaşsa da Hamas lideri İsmail Haniye bu plânı “tıbben ölü” olarak nitelemiştir [20]. Bu plâna destek vermeyen bir Hamas da Trump yönetimi için daha rahat harcanabilir hâle gelmekte ve gruba karşı bir hamle yapılması daha olası bir nitelik kazanmaktadır.

ABD yönetiminin, liderliğini yaptığı Ak Parti'nin Müslüman Kardeşlerle genel hatlarıyla da olsa bağlantıları olduğu İslamcı lider Recep Tayyip Erdoğan yönetimindeki Türkiye ile yaşanan ihtilaflardan ötürü de Müslüman Kardeşlerin terörist bir örgüt olarak ilân edilmesine daha yatkın hâle gelmesi söz konusu olabilir. Başkan Trump, belki de ara seçimlerde Evanjelik seçmenleri kazanmaya yönelik bir hamle olarak, Türk hükümetine 2015 yılında Gülen cemaatiyle bağlantılı olduğu iddiasıyla tutuklanan Amerikalı Rahip Andrew Brunson'ın bırakılması için baskıları arttırmıştır. Müslüman Kardeşleri terörist ilân etmek pek tabii bu gergin ilişkiyi daha da karmaşık hâle getirecektir. Böyle bir hamle, Suudi Arabistan-BAE-ABD eksenini ile Katar-Türkiye eksenini arasındaki ayrımı da daha belirginleştirecektir.

Yemen'e istikrar kazandırmak için süren çabalar da ABD'nin Müslüman Kardeşlere yönelik politikasındaki değişimlerden etkilenecektir. Zira Yemen'deki Müslüman Kardeşler uzantısı olan İslah Partisi unsurları mevcut durumda Abdurabbo Mensur el-Hadi hükümetinin yeniden ülkenin yönetimine geçmesi için Suudi Arabistan ve ABD ile birlikte mücadele etmektedir. Bu stratejinin, herhangi bir Sünni İslamcı oluşumla iş birliği yapmaktan imtina eden bir diğer koalisyon partneri olan BAE ile anlaşmazlıklara sebep olduğu da ayrıca not edilmelidir. Ocak 2018'de Muhammed el Yadoumi, İslah'ın “Müslüman Kardeşler ile örgütsel veya siyasi bir bağı olmadığını” ve Suudi Arabistan öncülüğündeki koalisyonun Husilerin ve İran'ın Yemen'den atılmasındaki rolünü “son derece değerli bulduğunu” belirtmiş ve koalisyonun kendi içerisindeki ve diğer Yemenli aktörlerle iş birliği çabalarını yansıtmıştır [21].

Müslüman Kardeşler uzantısı veya bağlantılı gruplar Cezayir, Bahreyn, Irak, Ürdün, Lübnan, Kuveyt, Fas, Filistin, Sudan ve Tunus'ta parlamento seçimlerinde yarışmaktadır ve bu durum, grubu yasaklayacak bir kararın bu ülkeler nezdinde ciddi sorunlar yaratabileceği anlamına gelmektedir

Dahası, Müslüman Kardeşler uzantısı veya bağlantılı gruplar Cezayir, Bahreyn, Irak, Ürdün, Lübnan, Kuveyt, Fas, Filistin, Sudan ve Tunus'ta parlamento seçimlerinde yarışmaktadır ve bu durum, grubu yasaklayacak bir kararın bu ülkeler nezdinde ciddi sorunlar yaratabileceği anlamına gelmektedir. Schwedler'in işaret ettiği de üzere grubun yasaklanması Bahreyn, Kuveyt, Ürdün, Fas ve Tunus gibi kendi parlamentolarında Müslüman Kardeşlerin bulunduğu müttefiklerle ilişkilere zarar verebilir [22].

Diğer yandan Müslüman Kardeşler; Suudi Arabistan, BAE, Mısır ve Suriye'de yasaklı durumdadır ve Müslüman Kardeşleri yasaklamak, Trump yönetiminin bu ülkelerle özellikle de Suudi Arabistan ve BAE ile olan ilişkilerini güçlendirmesi açısından yerinde bir adım olacaktır. Trump, bu iki ülkenin İsrail-Filistin arasındaki “yüzyılın anlaşmasının” hayata geçmesine zemin hazırlamasını istemektedir. BAE şu ana kadar bu konuda oldukça ileriye gitmiş ve 2014 yılında Council on American-Islamic Relations (CAIR) ve Cordoba Foundation gibi organizasyonları dahi terörist gruplar olarak tanıdığını ilân etmiştir [23]. Tuhaf bir şekilde, Katar'a abluka uygulayan dört devlet arasında yer alan Bahreyn, Dışişleri Bakanı'nın hükümetin “Müslüman Kardeşleri terörist bir örgüt olarak gördüğü ve bu örgüte sempati gösteren herkesin yargılanacağı” yönündeki açıklamasına rağmen Müslüman Kardeşlerin politik olarak aktif bir koluna da ev sahipliği yapmaktadır [24]. Ülkedeki ilk muhalif hareketlerin Şii hareketler olmasından ötürü, Sünni Müslüman Kardeşlerin izole edilmesi pek olası değildir ve ABD'nin grubu terörist bir örgüt olarak tanıması açıkça sorunlar meydana getirecektir.

Bir diğer sorun ise yalnızca Mısır Müslüman Kardeşlerinin yasaklanması durumunda ortaya çıkacaktır ki Mısır'daki yapılanmanın, ana gövde olmasından ötürü böyle bir durum da olasılık dâhilindedir. Bu senaryoda, son yıllarda iltica eden Mısır Müslüman Kardeşlerinin üyelerine ev sahipliği yapan ülkeler bir bakıma ateş altında kalacaktır. Bilhassa Katar, Sudan ve Türkiye bu üyelerin ülkeden çıkarılması veya iade edilmesi taleplerini dile getiren kampanyaların hedefinde olabilir. Böylesi bir durum da pekâlâ bölgedeki gerilimleri daha da arttıracaktır.

Sonuç

ABD'de yaklaşan ara seçimler öncesinde Müslüman Kardeşlerin terörist bir örgüt olarak tanınması, Trump'ın Evanjelik seçmenlerin desteğini almasına yardımcı olacaktır. Böyle bir adım aynı zamanda ABD'deki Müslümanların kesin olarak ABD düşmanları hesabına çalışan gruplar olduğuna dair aşırı sağ gruplar içerisinde yaygın olan yaklaşımın da onaylandığı anlamına gelir ki bu da büyük bir hata olacaktır [25]. Trump; başkan olmadan önce, önceki Başkan Obama'nın Müslüman Kardeşler öncülüğündeki (ve seçilmiş) Mısır hükümetinden yardım aldığını belirtmiş ve bazı tweetlerinde Obama'nın “radikal İslam'ı sevdiği” beyanında bulunmuştur [26]. Müslüman Kardeşlere yönelik olası bir yasak kararıyla Trump, aşırı sağ seçmeni kendi etrafında toplayabileceği gibi Orta Doğu'daki hedefleri için kritik konumda olan Mısır, Suudi Arabistan ve BAE ile olan ittifakını da pekiştirebilecektir. Böyle bir kararın, yukarıda ortaya konulduğu gibi hem bölge çapında yankıları hem de ABD içerisindeki birçok seçmenin izole edilmesi gibi sonuçları olacaktır.

Referanslar

- 1- William McCants and Benjamin Wittes, "Should the Muslim Brotherhood Be Designated a Terrorist Organization?," Brookings Institution, Erişim Tarihi: 30 Ocak 2017, <https://www.brookings.edu/blog/markaz/2017/01/30/should-the-muslim-brotherhood-be-designated-a-terrorist-organization/>
- 2- Mohammed Ayoob, The Many Faces of Political Islam: Religion and Politics in the Muslim World (Ann Arbor: University of Michigan Press, 2009), 154
- 3- Robert S. Leiken ve Steven Brooke, "The Moderate Muslim Brotherhood," Foreign Affairs (Mart/Nisan 2007): 115
- 4- Jillian Schwedler, "If Trump or Congress Decides the Muslim Brotherhood is a terrorist Organization, Brace for the Blowback," Lawfare, Erişim Tarihi: 9 Şubat 2017, <https://www.lawfareblog.com/if-trump-or-congress-decides-muslim-brotherhood-terrorist-organization-brace-blowback>
- 5- "Sen. Cruz Continues Leading the Fight Against Radical Islamic Terrorism in the 115th Congress," Ted Cruz, Erişim Tarihi: 10 Ocak 2017, https://www.cruz.senate.gov/?p=press_release&id=2953
- 6- Schwedler
- 7- Blake Hounshell ve Nahal Toosi, "CIA Memo: Designating Muslim Brotherhood Could 'Fuel Extremism,'" Politico, Erişim Tarihi: 8 Şubat 2017, <https://www.politico.com/magazine/story/2017/02/cia-memo-designating-muslim-brotherhood-could-fuel-extremism-214757>
- 8- Eli Lake, "U.S. Shows Beginning of a Response to Muslim Brotherhood," Bloomberg, Erişim Tarihi: 31 Ocak 2018, <https://www.bloomberg.com/view/articles/2018-01-31/u-s-shows-beginning-of-a-response-to-muslim-brotherhood>
- 9- A. e
- 10- Al-Hudaybi, Qtd. in Ayoob, 80
- 11- Max Boot, "Trump Picks Another Muslim-Hater as One of his Aides," The Washington Post, Erişim Tarihi: 9 Haziran 2018, https://www.washingtonpost.com/news/global-opinions/wp/2018/06/09/trump-picks-another-muslim-hater-as-one-of-his-aides/?noredirect=on&utm_term=.0a11e43461ff.
- 12- Boot
- 13- Boot
- 14- H.R. 3892- Muslim Brotherhood Terrorist Designation Act of 2015, 114th Congress (2015-2016), <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/house-bill/3892/cosponsors>
- 15- Laurie Goodstein, "Pompeo and Bolton Appointments Raise Alarm Over Ties to Anti-Islam Groups," The New York Times, Erişim Tarihi: 6 Nisan 2018, <https://www.nytimes.com/2018/04/06/us/pompeo-bolton-muslims.html>
- 16- Nawaf Obaid, "Trump Will Regret Changing His Mind about Qatar," Foreign Policy, Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2018, <https://foreignpolicy.com/2018/08/15/trump-will-regret-changing-his-mind-about-qatar/>.
- 17- Patrick Wintour, "Donald Trump Hoping to Call Gulf States to Washington Summit," The Guardian, Erişim Tarihi: 27 Temmuz 2017,

<https://www.theguardian.com/world/2018/jul/27/donald-trump-hoping-to-call-gulf-states-to-washington-summit>

18- Wintour

19- Nidal al-Mughrabi and Tom Finn, " Hamas Softens Stance on Israel, Drops Muslim Brotherhood Link," Reuters, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2017,

<https://uk.reuters.com/article/uk-palestinians-hamas-document/hamas-softens-stance-on-israel-drops-muslim-brotherhood-link-idUKKBN17X1NA>

20- "Clinically Dead': Hamas Leader Dismisses Trump's 'Deal of the Century,'" Middle East Eye, Erişim Tarihi: 21 Ağustos 2018,

<https://www.middleeasteye.net/news/hamas-leader-dismisses-clinically-dead-donald-trump-peace-plan-124730369>

21- Saeed al-Batati, "Yemen's Islah Party Distances Itself from Brotherhood," Gulf News, Erişim Tarihi: 9 Ocak 2018,

<https://gulfnews.com/news/gulf/yemen/yemen-s-islah-party-distances-itself-from-brotherhood-1.2154324>

22- Schwedler

23- "List of Groups Designated Terrorist Organisations by the UAE," The National, Erişim Tarihi: 16 Kasım 2014,

<https://www.thenational.ae/uae/government/list-of-groups-designated-terrorist-organisations-by-the-uae-1.270037>

24- "Bahrain FM: Muslim Brotherhood is a Terrorist Group," Al Jazeera, Erişim Tarihi: 6 Temmuz 2017,

<https://www.aljazeera.com/news/2017/07/bahrain-fm-muslim-brotherhood-terrorist-group-170706140931861.html>

25- Peter Baker, "White House Weighs Terrorist Designation for Muslim Brotherhood," The New York Times, Erişim Tarihi: 7 Şubat 2017, <https://www.nytimes.com/2017/02/07/world/middleeast/muslim-brotherhood-terrorism-trump.html>

26- Hounshell ve Toosi

YAZAR HAKKINDA

Courtney Freer, London School of Economics'teki Kuveyt programında araştırmacı olarak görev yapmaktadır. Çalışmalarında, Körfez'deki Arap devletlerinin iç politikalarına ve özellikle İslamcılık ve kabilecilik başlıklarına eğilmektedir. Oxford Üniversitesi'ndeki doktora tezinde; Kuveyt, Katar ve BAE'deki Müslüman Kardeşlere bağlı grupların sosyo-politik rollerini inceleyerek rant devleti teorisini yeniden gözden geçirmiştir. Daha önce Brookings Doha Center'de araştırma asistanı olarak çalışmıştır.

ALSHARQ FORUM HAKKINDA

Al Sharq Forum; amacı, Şark bölgesi halklarının siyasal gelişimi, sosyal adalete kavuşması ve ekonomik refaha erişmesi için tarafsız araştırmalar yapıp buna dönük uzun vadeli stratejiler geliştirmek olan, bağımsız ve uluslararası bir kuruluştur. Al Sharq Forum bu hedefini; demokratik katılım ideali, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog, sosyal adalet ve kamu yararını gözeterek araştırmaları teşvik ederek gerçekleştirmektedir.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6
No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul / Türkiye
Telefon: +902126031815
Faks: +902126031665
E-posta: info@sharqforum.org

sharqforum.org

    / SharqForum

 / Sharq-Forum

**الشرق
منتدى**
ALSHARQ FORUM